

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Rundskriv

Fylkesmennene
Valdres natur- og kulturpark
Regionråd Nord-Gudbrandsdal
Innovasjon Norge
Innovasjon Norge - styrene i fylkene
Statens landbruksforvaltning
Fylkeskommunene
Kommunene

Nr.
M-2/2010

Vår ref
201000040

Dato
09.02.2010

Rundskriv næringsutvikling 2010, erstatter Rundskriv M-1/2009

**MIDLER TIL BYGDEUTVIKLING 2010 - TILDELING PÅ FYLKESNIVÅ
MIDLER TIL SETERPROSJEKT 2010 – TILDELING PÅ FYLKESNIVÅ
MIDLER TIL FRUKT- OG BÆRPRODUKSJON – REISELIV –
KULTURLANDSKAP – TILDELING 2010
MIDLER TIL OPPFØLGING AV TILTAK I REGIONALE HANDLINGSPROGRAM
FOR ØKOLOGISK LANDBRUK 2010 – TILDELING PÅ FYLKESNIVÅ**

Det henvises til følgende dokumenter for innretning på næringsutviklingsarbeidet i 2010:

- ✓ Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling 2007 – 2009, ”Ta landet i bruk!”.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon 2007 - 2012.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets matpolitiske strategi 2008-2010, ”Smaken av Norge”.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets handlingsplan for å nå målet om 15 pst. økologisk produksjon og forbruk ”Økonomisk, agronomisk – økologisk!”
- ✓ Stortingsmelding nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen.
- ✓ Oppdragsbrev for 2010 fra Landbruks- og matdepartementet til Innovasjon Norge, datert 29.01.2010.
- ✓ Tildelingsbrev fra Landbruks- og matdepartementet til fylkesmennene for 2010, datert 18.12.2009.
- ✓ Tilskuddsbrev til fylkeskommunene for 2010 på landbruks- og matområdet, datert 18.01.2010
- ✓ Tildelingsbrev for 2010, fra FAD til fylkesmennene.
- ✓ Elektronisk embetsoppdrag for 2010, fra FAD til fylkesmennene

1 OVERORDNEDE STRATEGIER

1.1 Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling, ”Ta landet i bruk!”

Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling, ” Ta landet i bruk!”, er et rammeverk for alle typer lønnsom næringsvirksomhet med utgangspunkt i gårdenes menneskelige og materielle ressurser, og skal bygge opp under hovedmålet for landbrukspolitikken. Strategien omfatter hovedområdene mat, økologisk matproduksjon og matforbruk, trevirke, bioenergi, reiseliv og opplevelsesproduksjon, Inn på tunet, og annen grønn vare- og tjenesteproduksjon.

Målet for landbruksrelatert næringsutvikling er å skape lønnsomme arbeidsplasser og å bidra til bosetting og sysselsetting i hele landet. Det understrekes at landbrukspolitikken generelt og den landbruksrelaterte næringsutviklingen spesielt, skal være et verktøy for å nå distriktpolitiske målsettinger.

Det forutsettes at investeringsvirkemidlene i landbruket fordeles på en slik måte at de bidrar til en variert bruksstruktur i hele landet.

Det vises for øvrig til oppdragsbrev fra Landbruks- og matdepartementet til Innovasjon Norge.

1.2 Regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling

Endringene på landbruksområdet som følge av forvaltningsreformen innebærer at samarbeidet i det regionale partnerskapene framover må videreutvikles slik at lokale og regionale myndigheter står sammen om gjennomføringen av de regionale næringsstrategiene. Dette blir viktig for å sikre en helhetlig satsing på næringsutvikling i fylket framover, herunder sikre en god kobling mot fylkesplanleggingen og de regionale utviklingsstrategier i regi av fylkeskommunene. I forbindelse med fylkeskommunens ansvar for midler til rekruttering, likestilling og kompetanseheving legger departementet til grunn at ansvarsområdet forankres i regional strategi for landbruksbasert næringsutvikling

1.2.1 Ansvarsfordeling mellom regionalt og nasjonalt nivå

Departementet legger til grunn at landbruksrelatert næringsutvikling i størst mulig grad skal forankres regionalt, basert på de nasjonale prioriteringer og rammer. I henhold til departementets strategi for næringsutvikling, legges følgende ansvarsfordeling mellom regionalt og nasjonalt nivå til grunn:

a) sentralt nivå skal:

- følge opp mål- og resultatoppnåelsen nasjonalt
- bidra til samarbeid mellom regionale aktører mht. oppgaver av nasjonal karakter, og sikre samhandling på tvers av fylkesgrensene
- etablere nasjonale ambisjoner, strategier og føringer for næringsutvikling innen prioriterte verdikjeder, basert på nasjonale og internasjonale rammebetingelser
- etablere og følge opp nasjonale arenaer hvor myndigheter, virkemiddelapparat og næring kan videreutvikle felles ambisjoner for næringsutvikling
- initiere og styre prosjekter av overordnet/nasjonal karakter
- sikre sammenheng og helhet i den nasjonale og regionale satsingen
- sikre tverrfaglighet og forankring på tvers av departementer

- utvikle et målrettet og velfungerende virkemiddelapparat

b) regionalt nivå skal:

- i tråd med nasjonale rammer og med basis i regionale utfordringer og muligheter, arbeide for landbruksrelatert næringsutvikling i sin region
- støtte opp under bedrifters og næringsorganisasjoners arbeid med planlegging, gjennomføring og oppfølging av næringsutviklingsarbeidet
- sørge for at kommunesektoren trekkes med og ansvarliggjøres på en formålstjenlig måte, herunder se koblinger mot andre sektorområder
- fremme forslag om nasjonale satsinger mot sentralt nivå

Innenfor de hovedområdene som omfattes av den nasjonale strategien, er det definert hvilke delstrategier som skal gjennomføres sentralt og regionalt. For strategier der gjennomføringsansvar er tillagt regionalt nivå, bør det ”regionale partnerskap” med utgangspunkt i regionale forhold, foreta en prioritering.

For strategier der ansvaret er tillagt sentralt nivå, bør i første rekke slike initiativ skje sentralt, eller i et samarbeid på tvers av flere fylker.

2 BYGDEUTVIKLINGSMIDLENE

BU-midlene er det viktigste økonomiske virkemidlet til Landbruks- og matdepartementet for å nå målet om næringsutvikling i og i tilknytning til landbruket. Her spiller fylkesmannen, Innovasjon Norge, fylkeskommunene og kommunene en svært viktig rolle, hver for seg - og ikke minst i samarbeid.

Formålet med BU-midlene er å legge til rette for langsiktig og lønnsom verdiskaping, samt desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt.

Landbruks- og matdepartementets forskrift om midler til bygdeutvikling skal legges til grunn for forvaltningen av de tildelte midlene.

St. prp. nr. 75 (2008-2009) Om jordbruksoppkjøret 2009 fastsetter følgende fordeling av BU-midlene for 2010 (mill. kroner):

Formål	mill. kr
Tilskuddsmidler	418
Låneramme som grunnlag for rentestøtte	1000

Rammen for fylkesvise BU-midler er økt med 18 mill. kroner i 2009. Andelen av midlene som skal brukes til utrednings- og tilretteleggingstiltak er noe redusert, og må delvis ses i sammenheng med overføringen av 20 mill. kroner til fylkeskommunene knyttet til rekruttering og kompetanseheving i landbruket. 353 mill. kroner er øremerket bedriftsrettede midler. Disse rammene er fordelt på fylkene som vist i tabellen under.

Fylkeskommunene har fra 1.1.2010 ansvar for rekruttering, likestilling og kompetanseheving i landbruket, derunder utvikling av gode etter- og videreutdanningstilbud for landbruksnæringen. Det vises til Landbruks- og matdepartementets tilskuddsbrev til fylkeskommunene av 18.01.2010 for nærmere omtale av dette.

St.meld. nr. 39 (2008-2009) *Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen* peker på at ulike tiltak i landbrukssektoren kan gi betydelige positive klimabidrag. Samtidig kan dette gi nye, og økte, muligheter for næringsutvikling og verdiskaping. Som eksempler på dette kan nevnes blant annet økt utbygging av fornybar energi, herunder bioenergi, biogass, småkraft og videreutvikle et aktivt skogbruk. Landbruks- og matdepartementet legger til grunn at støtte fra de fylkesvise BU-midlene ses i lys av hvordan disse kan bidra både til næringsutvikling og økt verdiskaping, samtidig som tiltakene gir positive klimabidrag.

I handlingsplan for økologisk produksjon og forbruk ”Økonomisk, agronomisk – økologisk!” heter det at økologisk produksjon skal prioriteres ved bruk av BU midler.

For enkelte klart definerte og avgrensede administrative oppgaver av prosjektrettet karakter kan det være aktuelt å belaste BU-ordningen for kostnadene, f.eks. informasjonstiltak. Inntil 1% av fylkets BU-kvotene kan nyttes til dekking av administrative kostnader av prosjektrettet karakter. Innenfor denne rammen kan en også dekke kostnader Innovasjon Norge har til kvalitetssikring av landbruksbygg med offentlig finansiering og driftsutgifter knyttet til Innovasjon Norge-styrene, slik som reiseutgifter, møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste for styremedlemmene.

Ordnningen med regionale BU-midler i Oppland er forlenget ut 2010. Midlene forvaltes av regionrådet i Nord-Gudbrandsdal og Valdres Natur- og Kulturpark. Rammene for regionene er tatt fra Opplands rammer ut fra erfaringstall og får ikke konsekvenser for fordelingen til andre fylker.

I tillegg til kvotene for 2010, kan Innovasjon Norge og fylkesmannen som tidligere disponere ubrukte BU-midler fra 2009 til samme formål i 2010. Ubrukte BU-midler i 2010 kan overføres til samme formål i 2011.

Fylkesmannen skal fordele midler til bedriftsrettede tiltak til Innovasjon Norge gjennom eget tildelingsbrev. Andelen midler til bedriftsrettede tiltak følger av jordbruksoppgjøret. Tildeling av BU-midler skal skje med utgangspunkt i godkjent regional strategi for næringsutvikling.

Fylkesmannen er bedt om å ta en gjennomgang av opphørte ordninger, som etablererstipend til kvinner og generelt, samt opplæring i pelsdyroppdrett, med tanke på oppgjør av ansvar.

Maksimal sats for rentestøtte er endret fra 5 til 4 % fra 1.1.2010. BU-forskriften er endret i henhold til dette. Videre er grøfting lagt inn i formålet for rentestøtte, og det er opp til de regionale partnerskapene å vurdere om grøfting skal legges inn i de regionale strategiene for næringsutvikling.

Fylkesmannen og Innovasjon Norge må være spesielt oppmerksom på at alle tildelinger som omfattes av statsstøttereguleringen, skjer i tråd med dette.

Det er foretatt følgende fylkesvise fordeling for 2010 (mill. kroner):

	BU-tilskudd 2010	<i>Herav bedriftsrettede midler</i>	<i>Herav utviklings- og tilretteleggingsmidler</i>	Låneramme som grunnlag for rentestøtte
Østfold	15,9	13,4	2,5	37,1
Akershus	14,1	11,9	2,2	29,9
Hedmark	29,5	24,9	4,6	76,9
Oppland	20,4	17,2	3,2	52,1
-Valdres	5,9	5,0	0,9	14,4
-N.Gudbrandsdal	7,9	6,7	1,2	18,9
Buskerud	18,8	15,9	2,9	43,9
Vestfold	12,7	10,7	2,0	30,6
Telemark	15,5	13,1	2,4	32,0
Aust-Agder	11,6	9,8	1,8	24,1
Vest-Agder	13,5	11,4	2,1	28,1
Rogaland	33,5	28,3	5,2	67,4
Hordaland	25,2	21,3	3,9	58,0
Sogn og Fjordane	33,5	28,3	5,2	82,6
Møre og Romsdal	30,8	26,0	4,8	76,4
Sør-Trøndelag	29,1	24,5	4,6	68,0
Nord-Trøndelag	36,2	30,6	5,6	95,6
Nordland	29,8	25,2	4,6	72,0
Troms	20,1	17,0	3,1	54,0
Finnmark	14,0	11,8	2,2	38,0
SUM	418,0	353,0	65,0	1000,0

BU-midlene er fordelt etter samme prosentvise fordeling som foregående år.

For rentestøtte er fordeling for 2010 også gjort med utgangspunkt i samme prosentvise fordeling som tidligere. Det vil i 2010 bli gjort en gjennomgang av ubrukte rammer for rentestøtte i fylkene, og det kan bli foretatt omfordeling på bakgrunn av forbruk og behov dersom det viser seg å være stort omfang av ubenyttede rammer i enkelte fylker. LMD ber i den sammenheng om en rapport over og vurdering av forbruk og videre behov for midler fra fylkene innen 1. juni 2010.

2.1 Saksbehandling og utbetaling av BU-midlene

I behandlingen av BU-saker hos fylkesmannen skal saksbehandlersystemet utviklet for forvaltning av BU-midler, tilskuddstype 371, benyttes. Statens landbruksforvaltning har ansvar for drift av systemet.

Kostnader ved fylkesmennenes arbeid med BU-ordningen skal dekkes over det ordinære driftsbudsjettet.

Utbetaling

Tilskudd gitt av fylkesmannen i medhold av denne forskrift skal utbetales av Statens landbruksforvaltning. Tilskudd gitt av Innovasjon Norge utbetales av Innovasjon Norge etter nærmere avtale med Statens landbruksforvaltning.

2.2 Rapportering

Fylkesmannen skal innen 15. januar 2011 lage en kortfattet kommentar til forbrukstall/utviklingstrekk i 2010 for utrednings- og tilretteleggingsmidlene, dersom disse avviker fra normalen. Denne kommentaren skal sendes til Landbruks- og matdepartementet, med kopi til Innovasjon Norges hovedkontor.

Innovasjon Norges distriktskontor skal innen 1. februar 2011 sende rapport om bruken av de bedriftsrettede BU-midlene i 2010 til fylkesmannen. Denne rapporten skal vurdere virkemiddelbruken i forhold til regional strategi for næringsutvikling. Innovasjon Norges hovedkontor skal innen samme frist sende fullstendig tallrapport om bruken av fylkesvise BU-midler i 2010 (både bedriftsrettede og tilretteleggende midler) til Landbruks- og matdepartementet.

Fylkesmannen skal innen 28. februar 2011 (Fylkesmannens årsrapport) sende en rapport over bruken av BU-midlene i 2010 til Landbruks- og matdepartementet, med kopi til Innovasjon Norges hovedkontor og til Innovasjon Norges distriktskontor i det aktuelle fylke. Rapporten skal inneholde en vurdering når det gjelder bruken av BU-midlene i forhold til vedtatte mål og strategier. Mål- og resultatrapporteringssystemet til Innovasjon Norge legges til grunn for rapportering knyttet til de midlene Innovasjon Norge forvalter. Fylkesmannen rapporterer på måloppnåelsen knyttet til de midlene fylkesmannen forvalter, i tråd med det som er beskrevet i tildelingsbrevet til fylkesmannen og dette rundskrivet for BU-midlene.

Innovasjon Norges hovedkontor skal innen 16. mars 2011 utarbeide den nasjonale årsrapporten om bruken av fylkesvise BU-midler i 2010 til Landbruks- og matdepartementet. Rapporten skal ha samme struktur som tidligere år med mindre noe annet avtales, for eksempel som en følge av evalueringen av BU-midlene.

Innovasjon Norge samt prøveordningsregionene bes innen 1. juni 2010 sende en rapport over bruk av rentestøttemidlene, samt en vurdering av forbruk og videre behov for låneramme i 2010, som skal danne grunnlag for en eventuell omfordeling av lånerammen.

2.3 Evaluering av BU-midlene

Norsk institutt for landbruksforskning (NILF) har i samarbeid med Bygdeforskning evaluert de fylkesvise BU-midlene. Evalueringen har hatt et tredelt formål; den skal dokumentere resultater av virkemiddelbruken, gi innspill og forslag til forbedringer av ordningen og foreslå resultatindikatorer for løpende dokumentasjon av resultater. IN har hatt det operative og administrative ansvaret for evalueringen.

Evalueringen konkluderer med at BU-ordningen er et treffsikkert virkemiddel for å sikre tilstrekkelig investeringer. Svakheten er at målene i dag er utydelige, og det er behov for en bedre målretting av ordningen. Det foreslås derfor endringer som klargjør og forenkler målene, og videre å skille virkemiddelet i tre deler knyttet til disse målene; investeringsstøtte til tradisjonelt landbruk, investeringsstøtte til nye næringer og innovasjonsstøtte. Evalueringen skisserer også endringer i organiseringen, blant annet for å sikre en bedre fordeling mellom sentralisert og desentralisert virkemiddelforvaltning.

Departementet vil følge opp evalueringen fram mot jordbruksforhandlingene, og eventuelle endringer i BU-midlene vil bli sett i sammenheng med det pågående arbeidet med VSP mat etter 2010. LMD har oppfordret fylkesmannen til å komme med innspill til denne prosessen.

3 SETERPROSJEKTET I HEDMARK, OPPLAND OG MØRE OG ROMSDAL

I jordbruksoppjøret 2005 ble det enighet om en 5-årig satsing på næringsutvikling i forbindelse med setring. Satsingen ble etablert i 2006 og vil vare fram til og med 2010.

For nærmere detaljer omkring satsingen vises det til rundskriv M-2/2007.

Det er gjort følgende fylkesvise fordeling av midlene for 2010:

Hedmark	667 000
Oppland	667 000
Møre og Romsdal	667 000

Utbetaling og rapportering

Saturn skal benyttes for utbetaling av midlene i 2010.

Forskriftstype	600	Seterprosjekt
Hjemmelsnr.	1	

Fylkesmannen skal innen 15. januar 2011 sende rapport til Landbruks- og matdepartementet om bruken av setermidlene i 2010.

4 FRUKT- OG BÆRPRODUKSJON – REISELIV – KULTURLANDSKAP I FYLKENE HORDALAND, SOGN OG FJORDANE, ROGALAND OG MØRE OG ROMSDAL

Det ble i jordbruksoppjøret 2007 enighet om at det fra 2008 etableres en satsing for frukt- og bærproduksjon, kulturlandskap og reiseliv på Vestlandet. Det ble avsatt til sammen 10 mill. kroner fordelt over perioden 2008 - 2012.

For nærmere detaljer omkring satsingen vises det til rundskriv M-1/2008.

For 2010 avsettes det 2 mill. kroner. Det forutsettes at de regionale samarbeidspartene som deltar i prosjektet bidrar med egenfinansiering som til sammen tilsvarer 50 % av den bevilgning som er gitt over jordbruksavtalen, dvs. at egenfinansieringen vil dekke 33 % av samlede kostnader.

Midlene skal i hovedsak gå til tiltakene som blir igangsatt i prosjektet, men for å sikre en god styring, gis det åpning for at inntil 10 % av bevilgningen over jordbruksavtalen kan benyttes til prosjektledelse.

Utbetaling og rapportering

Saturn skal benyttes for utbetaling av midlene i 2010.

Forskriftstype	620	Utviklingsprogr. for frukt og grønt
Hjemmelsnr.	1	Satsning på frukt og bær etc. på Vestlandet

Fylkesmannen skal innen 15. februar 2011 sende rapport til Landbruks- og matdepartementet om bruken av midlene i 2010.

5 MIDLER TIL OPPFØLGING AV TILTAK I REGIONALE HANDLINGSPROGRAM FOR ØKOLOGISK LANDBRUK

Regjeringens målsetting om at 15 prosent av matproduksjon og –forbruk skal være økologisk innen 2020, tilsier at det er behov for et aktivt regionalt utviklingsarbeid. LMDs handlingsplan ”Økonomisk, agronomisk – økologisk!” legger strategier, veivalg og tiltak for å nå målet. Det forutsettes at satsingen på økologisk landbruk inkluderes i-, og gjøres til en del av det generelle næringsutviklingsarbeidet, samtidig vektlegges regional utvikling gjennom satsingen på foregangsfylker for økologisk produksjon. I 2010 vil det bli foretatt en gjennomgang av midlene til regionale handlingsplaner.

Ved tildeling av prosjektmidler må Fylkesmannen sørge for koordinering opp mot de prosjekter som får støtte fra SLF slik at dobbeltarbeid unngås. Det er også viktig at Fylkesmannen definerer egne økologiske satsningsområder sett i lys av det arbeidet som gjøres i andre fylker.

Det er gjort følgende fylkesvise fordeling av midlene for 2010:

Østfold	425 000
Akershus	425 000
Hedmark	425 000
Oppland	400 000
Buskerud	425 000
Vestfold	425 000
Telemark	425 000
Aust-Agder	240 000
Vest-Agder	240 000
Rogaland	425 000
Hordaland	425 000
Sogn og Fjordane	400 000
Møre og Romsdal	400 000
Sør-Trøndelag	425 000
Nord-Trøndelag	425 000
Nordland	400 000
Troms	345 000
Finnmark	325 000
SUM	7 000 000

Utbetaling og rapportering

Saturn skal benyttes for utbetaling av midlene i 2010.

Forskriftstype	208	Info midler miljøtiltak
Hjemmelsnr.	3	Handlingsplaner økologisk landbruk

Fylkesmannen skal innen 1. mars 2011 sende rapport til Statens landbruksforvaltning om bruken av midler til oppfølging av tiltak i regionale handlingsprogram for økologisk landbruk i 2010.

6 FELLES FOR ALLE VIRKEMIDLENE

For å få en mest mulig effektiv og målrettet utnyttelse av virkemidlene, er det avgjørende at det er godt samarbeid mellom de ulike deltakerne i det regionale partnerskapet. Ettersom ansvaret for forvaltningen er lagt til ulike organisasjoner, er det påkrevd med god kommunikasjon, og alle involverte parter må bidra til dette.

Med hilsen

Anne Marie Glosli
avdelingsdirektør

Sigrun Rødset
rådgiver

Kopi: Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norges Skogeierforbund
Nærings- og handelsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet